

De Olympische Geschiedenis van het Langebaanschaatsen

H.V. Anderz.

Met dank aan Wikipedia en FotoSketcher.

Eerste Druk

November 2013

Bravenewbooks.nl

Copyright © 2013 H.V. Anderz.

Toestemming wordt verleend tot het kopiëren, verspreiden en/of wijzigen van dit document onder de bepalingen van de GNU Vrije Documentatie Licentie, versie 1.2 of iedere latere versie uitgegeven door de Free Software Foundation; met als Omslagteksten voor de Voorkant (1) en met als Omslagteksten voor de Achterkant (1). Een kopie van de licentie is opgenomen in de sectie getiteld "GNU Vrije Documentatie Licentie".

Inleiding.

Schaatsen is het zich voortbewegen op dunne, rechte ijzers, genaamd schaatsen, over ijs. Schaatsen kan zowel op natuur- als op kunstijs beoefend worden. De eerste kunstijsbanen dateren uit de zestiger jaren van de vorige eeuw.

Uit vondsten blijkt dat de mens in de prehistorie al probeerde om ijsvlakten sneller over te steken dan lopend of glijdend mogelijk was. Hiervoor gebruikte men schaatsen gemaakt van dierlijke botten. Deze werden geslepen totdat het oppervlak glad genoeg was. Schaatsen was toen nog vooral een kwestie van snel glijden op deze botten. De allereerste schaatsen worden daarom glissers genoemd; een glis, is een rib of een middenvoetsbeen van een rund, paard of hert. De glissers werden voorzien van gaten en met pezen of palingvellen aan de voet bevestigd. Archeologen hebben op de bodem van een Zwitsers meer resten van dergelijke schaatsen gevonden, welke gedateerd zijn op ongeveer 3000 jaar v.Chr. Daarnaast werden er gelijksoortige vondsten gedaan in onder meer Rusland, Scandinavië, Groot-Brittannië, Nederland, en Duitsland.

In 1174 schreef William Fitzstephen, een klerk uit Engeland, een biografie over Thomas Becket, waarin een beschrijving voorkwam van enkele populaire sporten in het Londen van de Middeleeuwen, waaronder het schaatsen.

Voordat men in Nederland en België het woord schaats gebruikte, werd het als voorwerp al eeuwen hier gebruikt. De bakermat van het schaatsen in de lage landen ligt in Holland en Vlaanderen. In deze contreien ontwikkelde de schaats zich van een eenvoudig bot tot een constructie met een ijzeren mes waarop men zich snel kan voortbewegen. De oudste vondsten van dit soort schaatsen dateren van rond 1225 uit Dordrecht en Amsterdam. Uit Vlaanderen zijn zelfs nog oudere afbeeldingen te vinden. In andere gedeelten van Nederland zoals Friesland, bleef men nog eeuwen op botjes schaatsen. Over de naam die men destijds aan de schaats gaf is ook nog geen duidelijkheid. Mogelijk

noemde men schaatsen "ijzers" of een variant daarop. In de Tweede Martijn van Jacob van Maerlant sprak hij over een "iserne schoen", oftewel een ijzeren schoen. In dit gedicht schreef hij "Al draag ik ijzeren schoenen ik zou niet aan je kunnen ontkomen". Een duidelijke verwijzing naar het schaatsen, dat in de middeleeuwen de snelste manier van voortbewegen was.

De tekening 'Lidwina's val' van Johannes Brugman toont de heilige Lidwina met schaatsen aan haar voeten. De houding van de schaatsers op de achtergrond doet vermoeden dat er al schaatsen met een ijzeren onderkant werden gebruikt, maar veel meer informatie over het schoeisel is er niet bekend.

In de 19e eeuw waren er drie typen schaatsen ontstaan: de Hollandse kruischaats, de Zuid-Hollandse baanschaats en de Friese schaats. De eerste twee werden gebruikt om te zwieren, de laatste was puur voor het hardrijden. Doordat de Friese schaats een scherpe punt had ontstonden er gevaarlijke situaties, waarna als gevolg van diverse verboden een krul aan de voorkant van het ijzer werd toegevoegd. Hierdoor werden de ijzers steeds langer, wat meer stabiliteit en dus een langere slag opleverde. Dit droeg erg bij aan de populariteit van dit schaatstype, dat men Friese doorloper ging noemen.

Rond 1800 werden er al, met name in Friesland en Groningen kortebaanwedstrijden verreden. Hier was goed geld mee te verdienen. Op 17 september 1882 werd de Koninklijke Nederlandsche Schaatsenrijders Bond (K.N.S.B.) opgericht als overkoepelende organisatie voor het schaatsen. Tegenwoordig zijn het lange- en kortebaanschaatsen, shorttrack, kunstrijsen, marathonschaatsen, schoonrijden, skaten en toerschaatsen vertegenwoordigd bij de K.N.S.B.

In juli 1892 werd in Scheveningen besloten tot de oprichting van de Internationale Schaatsunie (I.S.U.). Deze organisatie voldeed aan de behoefte aan internationale regels. Tijdens het eerste officiële wereldkampioenschap in 1893 werd de Nederlander Jaap Eden de eerste officiële wereldkampioen hardrijden op de schaats. Drie jaar later volgen er ook wereldkampioenschappen kunstschaatsen. Pas in 1981 volgde shorttrack als derde discipline met een eigen W.K.

Inhoudsopgave

- 03. Inleiding.
 - 05. Inhoudsopgave.
 - 06. Olympische Winterspelen.
 - 33. Huidige Olympische records schaatsen langebaan.
 - 35. Nederlandse Olympische Schaatshelden.
 - 66. Medaille Winnaars op de Olympische spelen schaatsen.
 - 77. Historisch Overzicht van alle Olympische records.
 - 84. Internationale Olympische Schaatshelden.
 - 100. Nawoord.
 - 101. G.N.U. Licentie voor Vrije Documentatie.
-

Olympische Winterspelen

De Olympische Winterspelen is de naam van een internationale wintersportmanifestatie, welke elke vier jaar wordt georganiseerd door het Internationaal Olympisch Comité. Tot en met 1992 vonden ze in hetzelfde jaar als de Olympische Zomerspelen plaats, maar sinds 1994 vinden de Winterspelen in de even jaren tussen de Zomerspelen plaats.

De Olympische Winterspelen werden achtereenvolgens in de volgende plaatsen georganiseerd:

1924 Chamonix in Frankrijk.

1928 St. Moritz in Zwitserland.

1932 Lake Placid in de Verenigde Staten.

1936 Garmisch-Partenkirchen in Duitsland

Vanwege de Tweede Wereldoorlog werden er in 1940 en in 1944 geen Olympische Winterspelen gehouden. De oorspronkelijke organisatie van de Winterspelen van 1940 was aan Sapporo in Japan toebedeeld. Zo was de organisatie van de Winterspelen van 1944 aan Cortina d'Ampezzo in Italië gegund, maar ook deze konden geen doorgang vinden.

1948 St. Moritz in Zwitserland.

1952 Oslo in Noorwegen.

1956 Cortina d'Ampezzo in Italië.

1960 Squaw Valley in de Verenigde Staten.

1964 Innsbruck in Oostenrijk.

1968 Grenoble in Frankrijk.
1972 Sapporo in Japan.
1976 Innsbruck in Oostenrijk.
1980 Lake Placid in de Verenigde Staten.
1984 Sarajevo in Joego-Slavie.
1988 Calgary in Canada.
1992 Albertville in Frankrijk.
1994 Lillehammer in Noorwegen.
1998 Nagano in Japan.
2002 Salt Lake City in de Verenigde Staten.
2006 Turijn in Italië.
2010 Vancouver in Canada.
2014 Sotsji in Rusland.

In 2018 zullen de Olympische Winterspelen in Pyeongchang in Zuid-Korea georganiseerd worden.

Olympische Winterspelen van 1924 in Chamonix (Frankrijk)

1e Olympische Winterspelen

In 1921 stemde het Internationaal Olympisch Comité in, met het houden van een 'Semaine des Sports d'Hiver' ("Een Internationale Wintersportweek"). Deze zou in 1924 gaan plaatshebben, in het kader van de Olympische Spelen, die dat jaar in Parijs zouden worden gehouden.

Deze internationale wintersportweek in Chamonix, aan de voet van de Mont Blanc, was een enorm groot succes.

Er werd besloten dat dit voortaan elke vier jaar, los van de Zomerspelen zou worden georganiseerd. Daarmee werd deze wintersportweek de 1e Olympische Winterspelen.

Al eerder hadden de wintersporten kunstschaatsen, op de Spelen van Londen in 1908 en Antwerpen in 1920 en ijshockey op de Spelen van Antwerpen, op het

programma gestaan. Nu werden deze sporten bij de Olympische Winterspelen opgenomen.

Er namen op deze eerste Olympische Winterspelen, sporters uit zestien landen, waaronder België, deel aan de eerste Winterspelen. Eén schaatser uit Estland had zich wel aangemeld, maar deed uiteindelijk toch niet mee. Nederland ontbrak op dit sportevenement.

Het eerste onderdeel dat op het programma stond, was de 500 meter schaatsen. Dit onderdeel werd gewonnen door Charles Jewtraw uit de Verenigde Staten, die daarmee de eerste olympische winterkampioen werd.

De Finse schaatser Clas Thunberg won drie gouden medailles (op de 1500 m, de 5000 m en op het meerafstanden-kampioenschap), een zilveren (op de 10.000 m) en een bronzen (op de 500 m).

Olympische Winterspelen van 1928 in Sankt Moritz (Zwitserland)

Ile Olympische Winterspelen

De Ile Olympische Winterspelen werden in 1928 gehouden in Sankt Moritz, Zwitserland. Dit waren de eerste Winterspelen die niet in hetzelfde land als de Zomerspelen werden gehouden. Volgens de toen geldende regels werd bij het toekennen van de Zomerspelen van 1928 aan Amsterdam, Nederland ook de mogelijkheid gegund de Winterspelen te (mogen) organiseren.

Nederland zag hier echter vanaf, vervolgens stelden naast St. Moritz ook Davos en Engelberg zich kandidaat voor de organisatie.

Het weer zat de Wintersporters niet mee in Sankt Moritz.

Allereerst werd veel er warme lucht vanuit het zuiden / zuidwesten geblazen door de föhn en later zorgde de regen voor ongemak.

Sommige wedstrijden werden slechts voor de helft afgewerkt en sommige werden zelfs helemaal afgelast.

Toen het koude winter weer uiteindelijk toch weer was teruggekeerd, konden gelukkig toch nog enkele wedstrijden beëindigd worden.

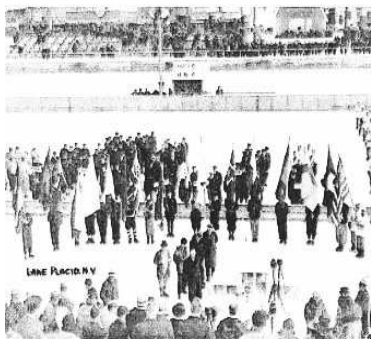
De Fin Clas Thunberg, die op de vorige Spelen maar liefst 5 medailles had gewonnen, vergrootte zijn collectie medailles. Hij won de 500 en de 1500 meter hardrijden op de schaats.

Nederland werd bij deze Winterspelen vertegenwoordigd door twee schaatsers (Siem Heiden en Wim Kos) en vijf bobsleeërs. Geen van deze deelnemers won een medaille.

Olympische Winterspelen van 1932 in Lake Placid (Verenigde Staten)

IIIe Olympische Winterspelen.

De officiële opening van deze derde Olympische Winterspelen werd gedaan door de Gouverneur van New York: Franklin D. Roosevelt, de latere president van de Verenigde Staten.

De IIIe Olympische Winterspelen werden in 1932 gehouden in het in de Adirondackbergen gelegen Lake Placid in de staat New York in de Verenigde Staten.

Naast Lake Placid waren ook Bear Mountain, Yosemite Valley, Lake Tahoe, Duluth, Minneapolis, Denver (alle in de Verenigde Staten) en Montreal (Canada) in de race geweest voor de organisatie.

Door de aanhoudende recessie (De Grote Depressie) was het moeilijk om het geld bijeen te krijgen om de Spelen te kunnen organiseren. Dr. Godfrey Dewey, de voorzitter van het organiserende comité, besloot daarop land van zijn familie te doneren om daar het bobsleeën op af te kunnen werken. Net zoals op de vorige Olympische Winterspelen was het weer in Lake Placid niet geweldig. Er was zelfs een groot gebrek aan sneeuw, dat uiteindelijk per trein moest worden aangevoerd. Toch waren er nog vele blessures omdat de deelnemers over gras en keien moesten skien.

Bij het langebaanschaatsen werd niet, zoals gewoonlijk, tegen de klok gereden, maar alle deelnemers startten tegelijk. Dit zeer tot zeer grote onvrede van de Europese deelnemers, want die waren dit in tegenstelling tot de Amerikanen niet gewend. De Amerikaan John Shea won op deze manier tweemaal goud in het hardrijden op de schaats, op de 500 m en de 1500 m. Shea werd later burgemeester van Lake Placid. Nederland was niet vertegenwoordigd bij deze Spelen.

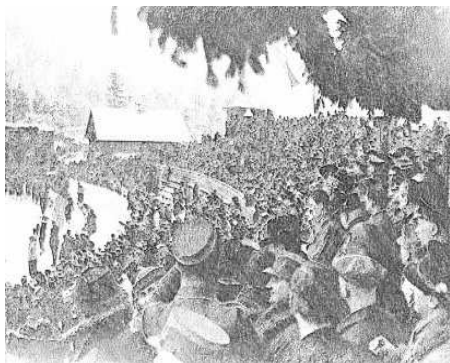

Olympische Winterspelen van 1936 in Garmisch-Partenkirchen (Duitsland)

Ive Olympische Winterspelen.

De Officiële opening van deze Olympische Winterspelen werd natuurlijk gedaan door Adolf Hitler.

De Ive Olympische Winterspelen werden in 1936 gehouden in het Zuid-Duitse Garmisch-Partenkirchen. Ook Sankt Moritz (Zwitserland) had zich kandidaat gesteld, maar uiteindelijk was het Garmisch-Partenkirchen geworden.

Voor het eerst in de geschiedenis van de Olympische Winterspelen stond ook het alpineskiën, zowel voor mannen als voor vrouwen, op het programma. Door het IOC werden ski-instructeurs aangemerkt als professionals en deze mochten daarom niet meedoen aan de Spelen, die op dat moment alleen open stonden voor amateurs.

De Oostenrijkse en Zwitserse skiërs besloten daarop de Spelen te boycotten. Deze onenigheid hield aan en er werd besloten dat alpineskiën in 1940 niet

meer op het programma zou worden opgenomen. Het alpineskiën in 1936 werd gewonnen door twee Duitsers: bij de mannen Franz Pfürer en bij de vrouwen Christl Cranz.

Ivar Ballangrud schaatser uit Noorwegen, won bij het langebaanschaatsen op alle vier de afstanden een medaille, waaronder drie gouden op de 500, 5000 en 10.000 meter. Op de 1500 meter won hij een zilveren medaille. Tijdens de openingsceremonie werd de Nederlandse vlag gedragen door de bobsleeër Samuel Dunlop.

Bij de combinatie in het alpineskiën, was Gratia Schimmelpenninck van der Oye een van de kanshebbers. Zij was voor Nederland de eerste vrouwelijke deelnemster aan de Olympische Winterspelen. Een val bij de slalom zorgde ervoor dat zij slechts veertiende werd in het eindklassement. Nederland won geen medailles, Jan Langedijk kwam bij het schaatsen het dichtste bij het podium, hij werd vierde op de vijf kilometer en zesde op de tien kilometer.

Olympische Winterspelen 1940

De organisatie van de Olympische Winterspelen van 1940 werd in eerste instantie toegekend aan Sapporo in Japan. In juli 1938, gaven de Japanners echter aan dat zij niet in staat zouden zijn om de Spelen te organiseren, vanwege de oorlog die Japan uitvocht met China.

Sankt Moritz in Zwitserland werd gekozen als alternatieve locatie voor de Olympische Winterspelen van 1940. De onenigheid die al ontstaan was op de vorige Winterspelen in 1936, over de deelname van skileraren bleef voortduren. Het IOC merkte deze skiërs nog steeds aan als professionals en deze mochten daarom niet deelnemen aan de Spelen, dit zeer tegen de zin van onder andere het beoogde gastland, Zwitserland.

In juli 1939 stelde ook Garmisch-Partenkirchen zich wederom kandidaat voor de organisatie, alle accommodaties waren nog aanwezig vanwege de vorige Spelen die daar ook waren gehouden. Het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog leidde er uiteindelijk toe dat de Winterspelen van 1940 in haar geheel geen doorgang konden vinden.

Olympische Winterspelen van 1944

De Ve Olympische Winterspelen die in 1944 in het Italiaanse Cortina d'Ampezzo gehouden zouden worden, werden in 1941 al afgelast vanwege de Tweede Wereldoorlog. Na de oorlog werden de Spelen van 1948 gehouden in het Zwitserse Sankt Moritz wat zich al jaren weer kandidaat had gesteld. Cortina d'Ampezzo kreeg de spelen van 1956 toegewezen

Olympische Winterspelen van 1948 in Sankt Moritz (Zwitserland)

Ve Olympische Winterspelen

De Ve Olympische Winterspelen werden in 1948 gehouden in Sankt Moritz, Zwitserland. Ook Lake Placid, gastheer van de Olympische Winterspelen van 1932, stelde zich opnieuw kandidaat.

St. Moritz was eerder het toneel van de Olympische Winterspelen van 1928. Het waren vanwege de Tweede Wereldoorlog de eerste Winterspelen in twaalf jaar.

Tijdens de openingsceremonie werd het kleine Nederlandse team, bestaande uit vier mannen, voorafgegaan door langebaanschaatser Jan Langedijk schaatsen, die uitverkoren was om de Nederlandse vlag te dragen.